

שבת קמה: (המשנה) עד קמו: (המשנה)

ביאורי מושגים

סוגייתנו הינה הבסיס לדיון הנרחב בעניין פתיחת קופסאות שימורים ושקיות בשבת. מפאת קוצר היריעה לא נוכל להרחיב בנושא הסבוך. המעוניין להעמיק יכול לעיין בין השאר בתשובתו של ר"מ פיינשטיין או"ח א' סימן קכב. במהלך תשובתו המאלפת סוקר ר"מ פיינשטיין בהרחבה את ההיבטים השונים של הדין. (המעוניין בשורה התחתונה של הפסק יכול לדלג לענף י' שבתשובה).

המשנה

מה שבושל מע"ש במים חמים - מותר להשרותו בשבת במים חמים.
 מה שלא בושל במים חמים - מותר להעביר עליו מים חמים.
 קוליים האיטפנין ודג מלוח קטן - אסור להעביר עליו מים חמים כיוון שהעברתו במים היא גמר הכנתו.

על אף שאין כאן בישול מציאותי - כיוון שההדחה מכשירה אותו לאכילה - זה נחשב בישול הלכתי האסור מהתורה.

משנה

ביקוע חבית אוכל:
 מותר, בתנאי שמטרתו איננה לעשות כלי.
עשיית נקב בחבית משקה:
במגופה - ר' יהודה: אסור, חכמים: מותר.
בצד - אסור.
 אסור לסתום חור שבחבית בשעווה מחשש שימרח.

סתמת חור בשמן עבה:
 רב: אסור מחשש שיבוא לסתום בשעווה.
 שמואל: מותר, רב שמואל בב"ח הביא מסורת לפיה גם רב התיר.

ר' נחמיה סבר שכלי ניטל בשבת רק לייעודו המקורי.
 ר' אושעיא סבר שהמשנה היא כשיטת ר' נחמיה.
 לכן היתר של המשנה קיים רק כשמשתמש בסכין גם לביקוע הגרוגרות שבחבית - אחרת אסור ליטול את הסכין.

ניקוב חבית בשבת

1. התזת ראש החבית - מותרת, כיוון שכוונתו להגיש יין ב'רחבות'.
יצירת פתח בצד החבית בעזרת חרב - אסורה, כיוון שכוונתו לפתוח פתח.
2. פתיחת פתח סתום - מותרת, בתנאי שהוא לא סתום בצורה חזקה.
3. הרחבת פתח קיים - ת"ק: מותר, יש אומרים: אסור, ר"נ פסק לאסור.
4. נקיבת חור בחבית: בצד החבית - אסורה לפי כולם.
בצד המגופה - ר"ה: אסורה לפי כולם.
ר"ח: מח' התנאים שבמשנה.
5. בראש המגופה - ר"ה: מח' התנאים שבמשנה.
ר"ח: מותרת לפי כולם.
6. יצירת קנה חלול כדי לתוחבו בתוך חור שבחבית - אסור.
הכנסת קנה חלול מוכן לתוך נקב בחבית - רב: אסור, שמואל: מותר.
החזרת קנה חלול שהיה מותקן כבר בחבית - מותר.
קיפול עלה הדס והכנסתו לחור שבחבית - אסורה.

מהי צורה חזקה:

רב חסדא: בגובה היין הוא נעשה חזק כדי שהמים לא יזלו.

רבא: בגובה השמרים - בתחתית שם הוא נעשה חזק כדי לעמוד בפני כובד כל היין.

הנחת מוצא: איסור יצירת פתח חד סיטרי הוא רק מדרבנן.

המח': האם חכמים גזרו לאסור גם הרחבת פתח חד סיטרי או רק יצירת פתח חד סיטרי.

רב: יש לאסור מחשש שיבוא להכין קנה. שמואל: אין לחשוש.

מדוע אסור לשים עלה הדס: רב יימר: שמא יכין מרזב. רב אשי: שמא יקטום עלה.

לבישת לבד (הלבד היה משמש ליצירת מצעים) ויציאה בו לרה"ר

לבד קשה - אסור.

לבד בינוני - שמואל: מותר.
הבנה מוטעת ברב: אסור.

לבד רך - מותר.